

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO VALDYBĄ

2022 m. gruodžio 22 d. Nr. 4D-2022/1- 1171
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau vadinama – VSDFV arba Fondo valdyba) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nesilaikant teisės aktų nuostatų, t. y. galimai neteisėtai nutraukus „valstybinės (tremtinio) pensijos mokėjimą“.

2. Skunde nurodyta: „Jums rašo Lietuvos pilietis, išvykęs gyventi pas dukrą į Šveicariją šeimos susijungimo pagrindu šiemet gegužės mėn. Išvykdamas sužinojau, kad man Lietuvoje mokama valstybinė pensija (tremtinio) nebus mokama gyvenant Šveicarijoje. Kiek bandžiau sužinoti, kokių pagrindu, - nieko nepešiau, tik radau internete buvusio finansų ministro Šapokos ĮSAKĄ, berods 2017 metu data, kad išvykus-nurodytos pensijos mokėjimas nutraukiamas. Bet, pensijos skyrimo man dokumente aiškiai parašyta, -„skiriama iki gyvos galvos“. Kame čia problema, - ar išvykęs gyventi pas dukrą aš jau tapau nepilnavertis pilietis, nelojalus Lietuvai? Suma lyg ir nedidelė- 62 eur, bet, didelė nuoskauda-KODĖL? Juk pensija (tremtinio) man buvo skirta remiantys 1994 metų Seimo ISTATYMU, [...], o vat ją nutraukti užteko tik ministro ĮSAKO? Kažkas čia ne taip, nežmoniška... [...] su viltim sulaukti atsakymo - X , [...] Irkutsko sr. tremtinys, politkalinio [...] sūnus, [...]“ (citatose kalba netaisyta).

TYRIMAS IR IŠVADOS

3. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į VSDFV, prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. VSDFV pateikė Seimo kontrolieriui informaciją, iš kurios nustatyta:

4.1. „Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) teritoriniai skyriai nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas (toliau – pensija) skiria ir moka vadovaudamiesi Valstybinių pensijų įstatymu, Socialinio draudimo pensijų įstatymu ir Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, patvirtintais socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-670 „Dėl socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ (Valstybinių pensijų įstatymo 15 straipsnio 1 dalis). Pensijas turi teisę gauti Lietuvos Respublikos piliečiai, *deklaravę gyvenamąją*

vietą arba įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusiųjų asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka (Valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 1 dalis). Pensijos gavėjui, persikėlusiam nuolat gyventi į užsienį, pensija nemokama (Valstybinių pensijų įstatymo 15 straipsnio 6 dalis).“

4.2. „Fondo valdybos Trakų skyrius (nuo 2021-05-01 Fondo valdybos Vilniaus skyrius, toliau – Skyrius) remdamasis Pareiškėjo 2011-08-29 prašymu bei vadovaudamasis pensijos skyrimo metu galiojusios redakcijos Valstybinių pensijų įstatymo nuostatomis, 2011 m. rugsėjo 21 d. sprendimu Nr. 13PP-3278 „Dėl nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skyrimo X“ nuo 2011-07-15 iki gyvos galvos paskyrė Pareiškėjui pensiją. Pareiškėjas nėra pateikęs prašymo ar skundo dėl pensijos mokėjimo sustabdymo nei Fondo valdybai, nei Skyriui.“

4.3. „Gyventojų registro duomenimis 2022-05-21 Pareiškėjas deklaravo išvykimą į Šveicariją, todėl Skyrius, vadovaudamasis Valstybinių pensijų įstatymo 15 straipsnio 6 dalimi, 2022 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. (10.5) VPE_SP2-8370 „Dėl X nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos mokėjimo nutraukimo“ nuo 2022-06-01 nutraukė jam pensijos mokėjimą.“

4.4. „Socialinio draudimo pensijų įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje Fondo valdybos teritoriniams skyriams nustatyta pareiga prieš mėnesį raštu ar kitomis informavimo priemonėmis informuoti pensijos gavėjus tik apie pensijos skyrimo termino pasibaigimą. Kaip minėta, Pareiškėjui pensija paskirta neterminuotai (iki gyvos galvos) ir jos mokėjimas dėl Pareiškėjo persikėlimo nuolat gyventi į užsienį nutrauktas Skyriaus 2022 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. (10.5) VPE_SP2-8370. Šis sprendimas 2022-05-31 buvo išsiųstas į Pareiškėjo „Sodros“ Elektroninės gyventojų aptarnavimo sistemos (EGAS) paskyrą. Sprendime nurodyta pensijos mokėjimo nutraukimo priežastis bei sprendimo apskundimo tvarka ir terminas. Pažymėtina, kad kreipimosi dėl pensijos skyrimo metu asmenys informuojami apie aplinkybes, turinčias įtakos pensijos mokėjimui, pasirašytinai (šios aplinkybės nurodytos prašymuose dėl pensijų skyrimo). Pasirašydamas 2011-08-29 prašymą dėl pensijos skyrimo, Pareiškėjas patvirtino, kad jam yra žinomos aplinkybės, turinčios įtakos pensijos skyrimui ir mokėjimui, įskaitant ir tą aplinkybę, jog pensijos mokamos nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams.“

4.5. „Pareiškėjui deklaravus gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, pensijos mokėjimas bus atnaujintas nuo dienos, kurią jis deklaruos gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, jeigu tą dieną jis atitiks kitas pensijos mokėjimo sąlygas.“

5. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

Fondo valdybos Vilniaus skyrius 2022-05-31 priėmė sprendimą „Vadovaudamasis (-si) Pensijų įstatymu, nusprendžiu X, asmens kodas <...>, nutraukti 69,86 Eur (šešiasdešimt devyni Eur 86 ct) nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos mokėjimą nuo 2022-06-01, nes išvyko į užsienį. 63.50 Eur (šešiasdešimt trys Eur 50 ct) nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija išmokėta iki 2022-04-30.

Jei nesutinkate su šiuo sprendimu, per 6 mėnesius nuo tos dienos, kurią sužinojote ar turėjote sužinoti apie priimtą sprendimą, galite jį apskusti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Konstitucijos pr. 12-101, LT- 09308 Vilnius).“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

6.2. Viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VA):

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus,

turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius; [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs.“

10 straipsnis – „1. Administracinius sprendimus priimti turi teisę tik viešojo administravimo subjektai, turintys šio įstatymo nustatyta tvarka jiems suteiktus įgaliojimus. 2. Privalomus reikalavimus asmenims nustato tik teisės aktų pagrindu priimti administraciniai sprendimai. 3. Viešojo administravimo subjektai administracinius sprendimus gali priimti savo iniciatyva arba gavę asmenų prašymus ar skundus. 5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; 2) administracinio sprendimo data; 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos.“

6.3. *Valstybinių pensijų įstatymo* (toliau vadinama – VPĮ):

11 straipsnis – „Nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas turi teisę gauti Lietuvos Respublikos piliečiai, deklaravę gyvenamąją vietą arba įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusiųjų asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka, kurie negauna iš kitos valstybės panašaus pobūdžio pensijos (išskyrus socialinio draudimo pensiją) ar kitokios nuolatinės kompensacinės išmokos: [...]“

15 straipsnis – „Nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai, vadovaudamiesi šiuo įstatymu, Socialinio draudimo pensijų įstatymu ir Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais. Nukentėjusiųjų asmenų valstybinių pensijų skyrimo, mokėjimo ir pristatymo išlaidos valstybinio socialinio draudimo fondui apmokamos iš valstybės biudžeto. Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skiriamos, mokamos ir ginčai dėl šių pensijų nagrinėjami Socialinio draudimo pensijų įstatymo bei Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų nustatyta socialinio draudimo pensijoms tvarka. [...]Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos gavėjui, persikėlusiam nuolat gyventi į užsienį, ši pensija nemokama.“

7. Kiti teisės aktai.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. AI-14 patvirtintuose Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose (aktuali redakcija nuo 2022-01-01): „14.3. tvarko draudėjų, apdraustųjų asmenų, valstybinio socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo administravimo įstaigoms, gavėjų duomenis Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registre ir Fondo valdybos informacinėje sistemoje; [...]; 15.1. užtikrina valstybinio socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo administravimo įstaigoms, teisingą apskaičiavimą, skyrimą ir organizuoja valstybinio socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo administravimo įstaigoms, mokėjimą laiku; [...]; 16.3. koordinuoja ir užtikrina klientų aptarnavimą, konsultavimą ir informavimą; 16.4. koordinuoja ir užtikrina Fondo administravimo įstaigų efektyvų ir kokybišką darbą, jas kontroliuoja, teikia joms metodinę ir praktinę pagalbą; 16.5. teikia nurodymus Fondo administravimo įstaigoms dėl valstybinį socialinį draudimą, išmokų skyrimą ir mokėjimą reglamentuojančių teisės aktų taikymo; 16.6. nagrinėja apdraustųjų asmenų, draudėjų, valstybinio socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas

Fondo administravimo įstaigoms, gavėjų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų skundus dėl Fondo administravimo įstaigų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų (toliau kartu – valstybės tarnautojai ir darbuotojai), veiksmų ir sprendimų; [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika.

8.1. „[...] viešojo administravimo subjektas, bet kokiu būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAĮ, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...].“ (2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014);

8.2. „[...] Viešojo administravimo įstatymą išdėsčius nauja redakcija, kuri įsigaliojo 2020 m. lapkričio 1 d., 8 straipsnio nuostatos iš esmės pasikeitė, tačiau reikalavimas tinkamai motyvuoti administracinį sprendimą neišnyko, jis netiesiogiai įtvirtintas Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje ir kyla iš bendrųjų teisės principų, pavyzdžiui, teisėtumo ir gero administravimo principų (LVAT 2021 m. spalio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1967-756/2021).“

8.3. „teismo sprendimas, kuriuo buvo panaikintas viešojo administravimo subjekto priimtas aktas dėl to, kad jame nėra aiškūs jo priėmimo motyvai, nereiškia, jog viešojo administravimo subjektas yra įpareigojamas priimti priešingą sprendimą – šiuo atveju viešojo administravimo subjektas gali priimti bet kokį sprendimą (ir tokį patį, koks buvo priimtas anksčiau), tačiau jame turi būti aiškiai nurodyti tokio sprendimo priėmimo motyvai (šiuo aspektu žr., pav., 2014 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-2008/2013; 2014 m. vasario 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-120/2014; 2019 m. sausio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-691-1062/2019 ir kt.).“

8.4. „Individualiam administraciniam aktui taikomi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje nustatyti reikalavimai (redakcija, galiojusi iki 2020 m. lapkričio 1 d., nuo 2020 m. lapkričio 1 d. – VAĮ 10 str. 5 d. 5–6 p.), tarp jų ir tokie, kad individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. VAĮ 8 straipsnio 1 dalies, pagal kurią individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos, nuostatos taip pat įtvirtina viešojo administravimo subjektams pareigą priimtame administraciniame sprendime nurodyti pagrindinius faktus, argumentus ir įrodymus, pateikti teisinį pagrindą, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi, priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Be to, ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pvz., LVAT 2008 m. birželio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-700/2008, 2009 m. balandžio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-422/2009; 2010 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1037/2010; 2022-05-19 eTA-207-502/2022 (3-61-3-03844-2020-6)).“

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas nesutinka su Fondo valdybos sprendimu, kuriuo jam buvo nutrauktas nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos mokėjimas.

10. Pagal Valstybinių pensijų įstatymo (ne įsako, kaip teigia Pareiškėjas) nuostatas, nukentėjusiųjų valstybinė pensija mokama Lietuvos Respublikos piliečiams, deklaravusiems gyvenamąją vietą arba įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka. Nukentėjusiųjų asmenų

valstybinės pensijos gavėjui, persikėlusiam nuolat gyventi į užsienį, ši pensija nemokama (pažymos 6.3 punktas).

Fondo valdyba pateikė informaciją ir dokumentus, susijusius su tiriamu Skundu. Tyrimu nustatyta, kad Pareiškėjui Fondo valdybos tuomečio Trakų skyriaus 2011-09-21 sprendimu buvo skirta nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija (iki gyvos galvos). Pagal Gyventojų registro duomenis Pareiškėjas 2022-05-20 išvyko iš Lietuvos ir nuo 2022-05-21 deklaruojama gyvenamoji vieta yra Šveicarija.

Taigi, vadovaujantis VPĮ nuostatomis, Pareiškėjui persikėlus gyventi į užsienio valstybę, nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija negali būti mokama. Fondo valdybos Vilniaus skyriaus 2022-05-31 sprendimu jos mokėjimas nutrauktas, sprendime nurodyta, „nuo 2022-06-01, nes išvyko į užsienį.“ Fondo valdybos Vilniaus teritorinis skyrius turėjo pagrindą priimti sprendimą dėl valstybinės nukentėjusiųjų pensijos Pareiškėjui nutraukimo, Pareiškėjui deklaravus gyvenamąją vietą užsienyje.

Fondo valdyba informavo, kad Pareiškėjui deklaravus gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, pensijos mokėjimas bus atnaujintas nuo dienos, kurią jis deklaruos gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, jeigu tą dieną jis atitiks kitas pensijos mokėjimo sąlygas.

11. Pažymėtina, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 6 punkte įtvirtinta pareiga administraciniame sprendime pateikti jo motyvus reiškia, jog sprendime turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį sprendimą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (pažymos 7.4 punktas).

Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į Fondo valdybos Vilniaus skyriaus 2022-05-31 sprendimo trūkumus (neaiškus teisinis pagrindas):

- sprendime nurodomas Pensijų įstatymas – tokiu pavadinimu įstatymo Teisės aktų registre nėra registruota, t. y. sprendime nurodomas neegzistuojantis įstatymas;
- sprendime nenurodyta, kokiu įstatymo straipsniu vadovaujama.

LVAT, formuodamas praktiką, ne kartą yra pasisakęs, kad viešojo administravimo subjektas, bet kokiu būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu. Pažymėtina, kad atsakingo valdymo principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą dirbti rūpestingai ir atidžiai. Fondo valdybos Vilniaus skyriaus pareigūnams galimai pritrūko kompetencijos ir atidumo, o Fondo valdyba, teikdama informaciją (dokumentus) Seimo kontrolierei, tinkamai nepatikrino ir neįvertino teikiamų dokumentų (tiriamu atveju sprendimo dėl nukentėjusiųjų valstybinės pensijos mokėjimo nutraukimo) pagrįstumo (priėmimo teisinio pagrindo). Vadovaujantis Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. A1-14 (taikoma galiojanti redakcija) patvirtintais Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos nuostatais, Fondo valdyba koordinuoja ir užtikrina Fondo administravimo įstaigų efektyvų ir kokybišką darbą, jas kontroliuoja, teikia joms metodinę ir praktinę pagalbą; teikia nurodymus Fondo administravimo įstaigoms dėl valstybinių socialinių draudimų, išmokų skyrimą ir mokėjimą reglamentuojančių teisės aktų taikymo (pažymos 7 punktas).

Pažymėtina, kad Seimo kontrolierė gali teikti rekomendacijas dėl viešojo administravimo gerinimo, kreiptis į aukštesnį pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektą, prašyti priimti sprendimus, kurie nepriimti, todėl Fondo valdybai, atsižvelgus į jai nustatytas funkcijas, siūlytina

priimti sprendimus, būtinus ištaisant administracinio sprendimo trūkumus ir pateikti Pareiškėjui tinkamą administracinį sprendimą, atitinkantį VAI reikalavimus.

Pažymėtina ir tai, kad tyrimo metu nenustatyta, kad Pareiškėjas susipažino su sprendimu nutraukti valstybinės nukentėjusių pensijos mokėjimą. Fondo valdyba informavo, kad sprendimas buvo išsiųstas į Pareiškėjo EGAS paskyrą, tačiau nėra aišku, ar Pareiškėjas yra / buvo prie jos prisijungęs ir aktyvavęs / atnaujinęs savo paskyrą, kontaktinius duomenis ir pan. Kadangi administracinio sprendimo apskundimo terminas skaičiuojamas nuo dienos, kai asmuo, kurio atžvilgiu priimtas sprendimas, su juo susipažino ar turėjo ir galėjo susipažinti, todėl administracinis sprendimas turi būti pateiktas tokiu būdu, kad asmuo tikrai jį gautų ir galėtų su juo susipažinti. Teiktina rekomendacija Fondo valdybos direktoriui, prašant priimti administracinį sprendimą atitinkantį VAI reikalavimus bei tinkamai apie tai informuoti Pareiškėją.

Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu ir šio straipsnio 4 dalimi („jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundą tikslinga nagrinėti kitoje institucijoje, skundo tyrimas nutraukiamas“), Pareiškėjo skundo tyrimas nutrauktinas.

12. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

12.1. Pasirašydamas 2011-08-29 nustatytos formos prašymą dėl nukentėjusiųjų valstybinės pensijos skyrimo, Pareiškėjas patvirtino, kad žino, jog nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skiriamos ir mokamos tik Lietuvos Respublikos piliečiams, nuolat gyvenantiems Lietuvoje (ši informacija buvo nurodyta prašymo formoje).

12.2. Asmenys (taip pat atitinkamus įgalinimus turintys jų atstovai) turi teisę apskusti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių sprendimus ir veiksmus (neveikimą) Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba), kaip privalomai išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai. Fondo valdybos, kaip išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos, priimtas sprendimas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka gali būti skundžiamas administraciniam teismui.

Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsniu, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Taigi, jeigu, Pareiškėjo nuomone, Fondo valdybos Vilniaus teritorinio skyriaus sprendimu buvo pažeistos jo teisės, jis turi teisę kreiptis į Fondo valdybą dėl sprendimo panaikinimo, nesutikdamas su Fondo valdybos sprendimu – į teismą.

Pažymėtina, kad teismai, nagrinėdami skundus dėl administracinių sprendimų teisėtumo, pagrįstumo ir nustatę, kad netinkamai nurodytas administracinio sprendimo teisinis pagrindas arba sprendimas netinkamai motyvuotas, tokį sprendimą panaikina ir įpareigoja atsakingą viešojo administravimo subjektą iš naujo nagrinėti klausimą ir priimti naują sprendimą. Tačiau teismas negali įpareigoti viešojo administravimo subjektą priimti būtent tokį sprendimą, kurio nori pareiškėjai (pažymos 7.3 punktas).

12.3. Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime išaiškino, kad Seimo kontrolieriai pagal Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalį nėra priskiriami nei įstatymų leidžiamajai, nei vykdomajai, nei teisminei valdžiai. Taigi, Seimo kontrolierius nėra įgaliotas atlikti viešąjį administravimą (priimti administracinius sprendimus, kontroliuoti įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimą, administruoti viešųjų paslaugų teikimą) ir / arba vykdyti teisingumą. Seimo kontrolierius negali atlikti to, ką pagal teisės aktus yra įgalioti atlikti atitinkami viešojo administravimo subjektai.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundo dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus teritorinio skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai taikius teisės aktų nuostatas tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriui rekomenduoja priimti sprendimus, būtinus administracinio sprendimo – 2022-05-31 sprendimo dėl nukentėjusių asmenų valstybinės pensijos mokėjimo nutraukimo Pareiškėjui – trūkumams pašalinti, priimti sprendimą, atitinkantį VAI reikalavimus, tinkamai apie tai informuoti Pareiškėją.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierę ir Pareiškėjo atstovą prašoma informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė